

Kære Naturstyrelse.

Vi har med stor ærgrelse læst referatet fra møde mellem Naturstyrelsen og Furesø Kommune d. 24.01.24 vedrørende græsningsprojektet "Stor Natur" rundt om Farum Sø.

Dette skal ses i lyset af den entydige anbefaling fra biodiversitetsforskere om at arbejde med naturlig græsning i store sammenhængende naturområder.

Herunder svarer vi på jeres bekymringer og indvendinger mod, at der skulle være store dyr i et samlet projektområde rundt om Farum Sø.

Naturstyrelsen har, ifølge referatet, følgende bekymringer og indvendinger:

- 1) Truede arter og særligt "Grenet star"
- 2) Græsning i Elle-askemose og hængesæk
- 3) Hensyn til friluftsliv
- 4) Hensyn til uforstyrrethed
- 5) Græsningskrævende arter

Overordnet må det stilfærdigt konstateres at Naturstyrelsen er på fagligt tynd is.

Græsning anbefales i alle naturtyper, så længe der er et naturligt lavt græsningstryk. Blandt andet i den rapport Naturstyrelsen selv har bestilt i 2018¹ hvor man kan læse at: "*Vi anbefaler græsning i alle de skovområder, hvor det er muligt at praktisere som helårsgræsning uden tilskudsfordring.*" og "*Etablering af store, sammenhængende og varierede områder, gerne mindst 500 ha, der med fordel både kan omfatte arealer, der er udlagt til urørt skov... samt vådområder og andre lysåbne naturtyper*".

Grenet Star er truet af tilgroning og bortskygning, som de store dyr jo vil modvirke, og er - på Naturstyrelsens vagt - forsvundet fra Sortemosen af netop samme årsag. Det vil desuden være enkelt at frahegne dele af sårbare arters voksesteder, mens man følger udviklingen i området.

Selvom der ikke er biologiske argumenter mod naturnær græsning, er der muligvis nogle juridiske dilemmaer ift. særlige udpegede naturtyper i Natura 2000. Men eftersom Naturstyrelsen selv arbejder med naturnær græsning i en række eksisterende Natura 2000 områder og i de kommende Naturnationalparker, kan dette ikke være en ny eller uløselig udfordring.

Bekymringerne angående at bevare enkelte delområder som uforstyrrede af hensyn til eksempelvis havørn er heldigvis også ubegrundede. Fugleværnsfonden, der har havørne ynglende i Saksfjed-Hyllekrog, praktiserer samtidig en moderne naturforvaltning med vilde heste og dette er problemfrit med ganske få forholdsregler.

Friluftslivet og besøgstallet reagerer erfaringsmæssigt positivt på tilstedeværelsen af store dyr. Der findes ikke friluftsliv i Ryget Skov, der ikke ville kunne rummes eller imødekommes

¹ "Anbefalinger vedrørende omstilling og forvaltning af skov til biodiversitetsformål" af Friis Møller et al. 2018

med en intelligent anlagt hegnslinje. Hvis friluftsliv er en barriere her, vil det være en barriere stort set alle steder i Danmark - og så taber naturen igen.

Der findes en lang række af græsningskrævende arter i området, se:

<https://furesoe.dn.dk/naturen-i-furesoe/stor-natur-i-furesoe/>

Den nuværende passive forvaltning af området med et unaturligt fravær af græssende dyr og deraf følgende tilgroning, skygge og førne kommer til at medføre yderligere tab af biodiversitet på bekostning af både truede, sjældne og fredede arter i omtalte område.

DN Furesøs projekt "Stor Natur" samtænker kommunale lysåbne arealer med statslige skovarealer og vådområder, og man bør derfor genåbne muligheden for at gøre det fagligt korrekte i forhold til en moderne forvaltning af området natur og bevarelse af biodiversiteten.

Listen af tabte arter i Sækken, Ryget skov og Sortemosen er allerede lang, og den skulle nødvendig blive længere.

Med venlig hilsen

Thomas Vikstrøm, Dansk Ornitologisk Forening Furesø
Carsten Juel, Danmarks Naturfrednings forening Furesø